

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

<i>Vak:</i>	AV Sport (Theorie)	6 lt/w
	Specifiek gedeelte	
<i>Studierichting:</i>	Topsport-sportbegeleider	
<i>Studiegebied:</i>	Sport	
<i>Onderwijsvorm:</i>	BSO	
<i>Graad:</i>	derde graad	
<i>Leerjaar:</i>	derde leerjaar	
<i>Leerplannummer:</i>	2011/031	
	(nieuw)	
<i>Nummer inspectie:</i>	2011/349/1//D	

onderwijs van de
Vlaamse Gemeenschap

Pedagogische begeleidingsdienst
GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Emile Jacqmainlaan 20
1000 Brussel

INHOUD

Visie.....	2
Beginsituatie.....	3
Algemene doelstellingen	4
Leerplandoelstellingen / leerinhouden	5
Pedagogisch-didactische wenken	10
Minimale materiële vereisten	17
Evaluatie	18
Bibliografie	20

VISIE

Sport heeft in onze samenleving een vaste stek gevonden.

Topsport vervult een belangrijke maatschappelijke functie in ons dagelijks leven. Haar betekenis laat zich schetsen vanuit drie dimensies:

- de individuele ontplooiing van diegenen die meer dan gemiddeld sportief begaafd zijn;
- de sociaal-culturele dimensie: topsport zorgt niet alleen voor topamusement. Topsport levert ook een bijzonder sterke bijdrage aan de passieve recreatie en de sociale cohesie en integratie in onze samenleving;
- de economische betekenis van topsport voor de samenleving, die zowel in financiële zin als op het gebied van de werkgelegenheid is gegroeid, mede dankzij de sterk toegenomen publieke belangstelling.

De kwaliteit van de sportprestaties is de laatste jaren sterk toegenomen. Dit is zeker het gevolg van het verhogen van zowel de kwantiteit als van de kwaliteit van de training. De moderne sporters trainen niet alleen veel meer, ze trainen ook veel intensiever, ze trainen veel rationeler!

Met het aanbieden van topsport willen we talentrijke sportieve jongeren de mogelijkheid bieden om een kwaliteitsvolle fysieke opleiding in relatie tot een gereguleerde studieloopbaan te volgen met maximale kansen tot slagen.

Aan de vakken van de basisvorming wordt niet geraakt, de toekomst van deze leerlingen mag niet gehypothekeerd worden. Indien ze uiteindelijk niet voor een topsportcarrière in aanmerking komen omdat zij de vooropgestelde sportieve einddoelen niet behaalden, willen wij hen een diploma met toekomstmogelijkheden garanderen.

Sinds 2009 kan een topsportopleiding ook worden gecombineerd met een beroepsopleiding zodat alle jongeren met een topsportstatuut nu dezelfde kansen krijgen. Het derde jaar van de derde graad BSO Topsport-sportbegeleider biedt de jonge topsporter de mogelijkheid om het diploma secundair onderwijs te behalen.

Getalenteerde jongeren de kans bieden sport en studie te combineren en op beide vlakken zo hoog mogelijk scoren is de uitdaging van iedere topsportstudent in iedere topsportschool.

BEGINSITUATIE

De leerling moet in het bezit zijn van een topsportstatuut.

Een topsportschool is de ideale setting voor de talentvolle BSO-leerling om topsport en een beroepsopleiding wel degelijk mogelijk te maken.

De meeste leerlingen die de richting Topsport-sportbegeleider starten zijn in het bezit van het getuigschrift tweede leerjaar van de derde graad BSO topsport - sportinitiatie.

ALGEMENE DOELSTELLINGEN

Met dit leerplan hebben we de intentie om de leerling-topsporter de gelegenheid te geven om bijkomende sportrelevante officiële diploma's en brevetten te behalen gerelateerd aan de eigen sport. Wij wensen deze jongeren maximale kansen te bieden om in hun verdere loopbaan een sportgerelateerde job te kunnen uitvoeren.

Via dit leerplan kunnen volgende diploma's/ brevetten worden behaald:

- het diploma "Initiator, specifiek gedeelte van de door de leerling-topsporter beoefende sport" (brevet BLOSO-VTS);
- het diploma "Instructeur B, algemeen gedeelte" (brevet BLOSO-VTS).

Naast de sport- en speltechnische vaardigheden, didactiek en methodiek, wordt ook de nodige aandacht besteed aan vakgerichte attitudes:

Kwaliteitsbewustzijn:	actief en pro- actief gericht zijn op kwaliteit, door oog te hebben voor de taak als begeleider en hier doelgericht mee omgaan.
Verantwoordelijkheidszin en zin voor organisatie:	veiligheidsgericht handelen ten opzichte van de deelnemers, de organisatie en de medebegeleiders is een houding!
Zin voor samenwerking:	bereid zijn om samen te werken om tot een optimaal resultaat te komen; samenhorigheid en collegialiteit hoog in het vaandel dragen.
Sociale en communicatieve gedragsvaardigheden:	deze sleutelvaardigheden nastreven die van essentieel belang zijn voor al wie met mensen omgaat.
Leergierigheid:	de ingesteldheid hebben om nieuwe dingen te ontdekken en nieuwe uitdagingen aan te gaan.
Welzijnsbewustzijn:	actief en pro- actief gericht zijn op veiligheid, gezondheid en hygiëne.
Milieubewustzijn:	zich bewust zijn van de impact van eigen handelingen op het milieu.

LEERPLANDOELSTELLINGEN / LEERINHOUDEN

1 DE ANATOMIE

LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen-topsport	LEERINHOUDEN
<ol style="list-style-type: none">1. kunnen de verschillende elementen van het bewegingsapparaat lokaliseren.2. kunnen elementaire bewegingen uit de eigen sporttak vanuit anatomisch oogpunt verklaren.	<p>De mens in beweging</p> <ul style="list-style-type: none">• Algemene begrippen <p>Beenderen en gewrichten</p> <ul style="list-style-type: none">• Soorten steunweefsels• Bewegingsmogelijkheden van gewrichten• De belangrijkste beenderen en gewrichten van het menselijk lichaam <p>Spieren en hun werking</p> <ul style="list-style-type: none">• Inleiding van spierweefsel en bewegingsgerelateerde structuren• Inleiding van de spieren• Spieren van het bovenlichaam en hun werking• Spieren van het onderlichaam en hun werking• Spierfuncties

2 DE COMMUNICATIE

LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen-topsport	LEERINHOUDEN
3. hebben zicht op de dimensies van communicatie: <ul style="list-style-type: none"> • op het niveau van het individu; • op het niveau van groepen. 	De verschillende dimensies van communicatie <ul style="list-style-type: none"> • Intrapersonale communicatie • Interpersonele communicatie • Intergroepscommunicatie • Massacommunicatie
4. kennen de verschillende verbale en non-verbale communicatievormen.	Communicatievormen <ul style="list-style-type: none"> • Verbale communicatievormen • Non-verbale communicatievormen
5. weten op welke manier communiceren ertoe kan leiden dat er beter kan worden samengewerkt: <ul style="list-style-type: none"> • tussen sporters onderling; • binnen een team; • tussen sporters en trainer • met ouders. 	Communiceren om samenwerking te vergemakkelijken <ul style="list-style-type: none"> • Gericht luisteren naar sporters • Communicatie bevorderen in team • Communiceren met een individu bevorderen • Communiceren met ouders bevorderen
6. weten op welke manier communiceren kan leiden tot overtuigen.	Communiceren om te overtuigen <ul style="list-style-type: none"> • Dingen van mensen gedaan krijgen • Overtuigen

3 HET MOTORISCH LEREN

LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen-topsport	LEERINHOUDEN
7. hebben inzicht in de basisbegrippen van het motorisch leren.	Inleidende begrippen <ul style="list-style-type: none"> • Wat is vaardig bewegen? • Wat is motorisch leren? • Coördinatie en motorisch leren. • De ene sport is de andere niet: classificaties van vaardigheden. • Retentie en transfer. • Aandacht op de training. Hoe komt een beweging tot stand? <ul style="list-style-type: none"> • Bron van vaardigheid, de juiste informatie. • Van informatie naar beweging. • Aandacht op de weg van informatie naar beweging. • Programmeren en bijsturen van handelingen. Het leren van een vaardigheid <ul style="list-style-type: none"> • De fasen van het motorisch leerproces. • Feedback. • De organisatie van de training. • Een ander visie op motorisch leren.
8. kunnen een classificatie van vaardigheden binnen de eigen sporttak opstellen.	
9. kunnen de verschillende fasen in het motorisch leerproces onderscheiden en toepassen op de eigen sporttak.	
10. hebben inzicht in de weg die afgelegd wordt tussen de informatieverzameling uit de omgeving en/of het eigen lichaam en het uitvoeringsmechanisme van vaardigheden dat via een motorisch programma in de hersenen in gang wordt gezet.	

4 DE ONTWIKKELINGSLEER

LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen-topsport	LEERINHOUDEN
11. hebben een basisinzicht in de lichamelijke en motorische ontwikkeling van een kind tot volwassene.	Begrippen <ul style="list-style-type: none"> • Biologische groei, maturatie en ontwikkeling; • Natuurlijke, normale en verstoorde ontwikkeling; • Biologische leeftijd, kalenderleeftijd en skeletale leeftijd. Lichamelijke ontwikkeling <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelingspatronen • Ontwikkeling van enkele lichaamsdimensies • Ontwikkeling van de lichaamssamenstelling • Ontwikkeling van de botten • Ontwikkeling van de spieren • Ontwikkeling van hart, bloedsomloop en ademhaling • Ontwikkeling van het hormonale systeem • Ontwikkeling van het zenuwstelsel Conditionele ontwikkeling <ul style="list-style-type: none"> • Kracht, lenigheid, snelheid, uithouding, evenwicht Motorische ontwikkeling <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van de zintuigen en de perceptie • Ontwikkeling van enkele motorische vaardigheden • Invloed van de maturiteitsverschillen op de motoriek Invloeden op de ontwikkeling <ul style="list-style-type: none"> • Sociale en culturele invloeden • Psychosociale invloeden • Intellectuele ontwikkeling
12. hebben een basisinzicht in de ontwikkeling van de conditionele basiseigenschappen en de zintuigen.	
13. weten welke factoren de ontwikkeling kunnen stimuleren of afremmen.	
14. kunnen in eigen woorden de belangrijkste begrippen rond groei, maturatie en ontwikkeling omschrijven.	
15. kunnen in de eigen trainingspraktijk met de normale ontwikkeling rekening houden.	
16. zijn zich bewust dat de ontwikkeling een impact heeft op de talentdetectie en selectie.	

5 COMPETENTIES MET BETREKKING TOT DE DIDACTIEK EN METHODIEK VAN SPORTINITIATIE IN DE EIGEN SPORT

LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen-topsport	LEERINHOUDEN
17 kunnen het diploma “Initiator, specifiek gedeelte” van de door de leerling-topsporter beoefende sport” (brevet BLOSO-VTS) verwerven.	Afhankelijk van de beoefende sport door de individuele leerling-topsport.
18 kunnen het diploma “Instructeur B, algemeen gedeelte” (brevet BLOSO-VTS) verwerven.	

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

1 ORGANISATORISCHE UITGANGSPUNTEN

De realisatie van dit leerplan is sterk afhankelijk van de beoefende sport door iedere individuele leerling- topsport en vereist een goed doordachte aanpak van het team lesgevers. Er kan zowel lineair als modulair worden gewerkt. Een degelijke planning zal garant staan voor de realisatie van de vereiste competenties. Een geïntegreerde en projectmatige aanpak zal worden aangewend waarbij de formele scheiding tussen theorie en praktijk komt te vervallen.

2 ALGEMENE AANDACHTSPUNTEN

- De einddoelen die je wenst te bereiken steeds voor ogen houden.
- Vertrek steeds vanuit de te bereiken lesdoelen. Leerinhouden zijn een middel om die vooropgestelde doelen te realiseren!
- Een vlotte samenwerking met de pedagogisch onderlegde topsporttrainers en de collega's van de andere vakken is primordiaal!
- Maak bij aanvang van ieder schooljaar een globale planning i.s.m. de topsporttrainers alsook met de leerkracht(en) PAV en de andere vakken. Deze planning biedt veel houvast, hierop dienen alle individuele jaarplanningen van elke leerkracht van deze klasgroep te worden geënt.
- Waar mogelijk worden leerinhouden modulair aangeboden.
- Geef vooral praktijkgerichte lessen en zorg voor veel afwisseling in de didactische werkvormen.
- Werk ook via studiepakketten, competentiegericht leren, webcam, elektronisch leerplatform ... alles wordt in het werk gesteld om zo goed als mogelijk tegemoet te komen aan de specifieke noden van de individuele topsporter.
- Hanteer het principe van de herhaling.
- Zelfevaluatie, sociale en communicatieve vaardigheden maken een zeer belangrijk deel uit van deze opleiding.
- Het regelmatig volgen van nascholingen is een must.

3 VOORWAARDEN TOT HET UITREIKEN VAN DIPLOMA'S EN BREVETTEN

Het uitreiken van de in dit leerplan vermelde brevetten en diploma's is gekoppeld aan een aantal voorwaarden:

- Voor het uitreiken van de diploma's "Initiator, specifiek gedeelte" en "Instructeur B, algemeen gedeelte" moeten de lesgevers van dit leerplan officieel erkend zijn door de VTS.
- De school dient bij **aanvang van het schooljaar** de namen van de lesgever(s), leerlingen, de lesroosters, examenroosters ... door te geven aan VTS. De VTS behoudt zich het recht om op de school de kwaliteit van de lessen en examens te komen evalueren.

4 GEÏNTEGREERDE AANPAK

Door de grotere nood aan ervaringsgericht onderwijs is het belang van de relatie tussen theorie en praktijk toegenomen. Het leren wordt opgevat als een proces waarbij er een afwisseling is tussen het opdoen van ervaringen en het ontwikkelen van competenties.

De lessen sluiten zo nauw mogelijk aan bij de leefwereld van de leerlingen zodat de theorie niet abstract overkomt, maar een concrete betekenis krijgt.

Theorie en praktijk zijn geen eilanden en kunnen dus moeilijk gescheiden aangeboden worden. Concreet betekent dit dat de lesgever van dit leerplan nauw zal samenwerken met de trainers/lesgevers van de individuele sport van iedere leerling-topsport.

De voordelen van een geïntegreerde aanpak:

- didactische meerwaarde: het geïntegreerd werken zal het leer- en probleemoplossend denken optimaal ondersteunen;
- grotere motivatie van de leerlingen: leerlingen krijgen de mogelijkheid een eigen inbreng te doen.

5 JAARPLAN

Van elke leraar wordt verwacht dat zij/hij in het begin van het schooljaar een jaarplanning maakt. Een vormigheid is een noodzaak voor de verschillende collega's binnen eenzelfde vakgroep.

Het valt aan te bevelen om d.m.v. overleg bepaalde leerstofonderdelen die in meerdere vakken voorkomen op elkaar af te stemmen. Hierbij wordt vooral gedacht aan de samenwerking met de collega PAV en de betrokken topsporttrainers. Om één en ander praktisch te kunnen realiseren is het op zoek gaan naar gezamenlijke overlegmomenten aanbevolen.

De timing en de volgorde van de leerstofonderdelen zijn niet bindend. Indien afgeweken wordt, zal dit in overleg tussen de verschillende collega's gebeuren en zullen – indien nodig – de andere jaarplannen eveneens aangepast worden. Er zal steeds over gewaakt worden dat de noodzakelijke voor kennis aanwezig is.

De verschillende jaarplannen zullen zodanig gemaakt worden dat er - waar mogelijk - per week een coördinatie is tussen de verschillende vakken. Overleg tussen de verschillende leraars is dus onontbeerlijk.

Tijdens het schooljaar zullen de vorderingen door de verschillende collega's samen regelmatig geëvalueerd worden met het doel de verschillende jaarplannen eventueel bij te sturen.

6 GEÏNTEGREERDE PROEF

De geïntegreerde proef is vakoverschrijdend en evalueert kennis, vaardigheden en attitudes gericht op het specifiek karakter van de studierichting. De geïntegreerde proef moet mogelijkheden bieden tot een brede persoonlijkheidsontplooiing, een deelname aan het maatschappelijk gebeuren demonstreren en een bewijs leveren dat men voorbereid is op het functioneren in het beroep of in vervolgoopleidingen.

Concept

Tijdens de opbouw en de afwerking van de geïntegreerde proef zal voortdurend aandacht besteed worden aan het begrip **kwaliteitszorg**. Bij de beoordeling zijn zowel het product als het proces belangrijk

Het is de betrachting dat de geïntegreerde proef leidt tot:

- de bevordering van de motivatie van de leerlingen door te werken aan concrete realisaties;
- het leren raadplegen van diverse informatiekanalen;
- het in contact komen met mogelijke tewerkstellingssectoren.

De leerlingen krijgen de kans om te bewijzen dat ze

- een planning kunnen maken en een haalbare tijdsplanning kunnen hanteren en respecteren;
- een overzichtelijk dossier kunnen opstellen en dit op een vlotte manier kunnen toelichten;
- zelfstandig en in groep kunnen werken;
- nauwkeurig, stipt en ordelijk kunnen werken;
- voldoende doorzettingsvermogen hebben om een opdracht correct en creatief af te werken;

De school kan volgens haar eigen creativiteit zinvolle interpretaties geven aan de geïntegreerde proef

Bijvoorbeeld:

- sportief/recreatief begeleiden van specifieke doelgroepen;
- begeleiden van bosklassen, zeeklassen, GWP, jeugdbeweging;

- organisatie van spelnamiddagen, sportdagen, opendeurdagen ...
- uitvoerende taken in sportdiensten, fitnesscentra, zwembaden.

Organisatie van de geïntegreerde proef

Planning van de activiteiten: 5 fasen

- Formuleren van de opdracht, concrete afbakening.
- Verkenningsfase en planningsfase: verzamelen, selecteren van informatie, planning.
- Uitvoeringsfase: start van de praktische realisatie, afspraken in verband met bijsturingen en tussentijdse evaluatie.
- Eindfase: afwerken van de praktische realisatie Ook hier is een permanente begeleiding aan te bevelen.
- Voorstelling van het eindresultaat en evaluatie van de proef.

Het logboek

Het logboek is een soort inventaris waarin stap na stap de evolutie van de geïntegreerde proef terug te vinden is. Hierin kunnen bedenkingen, notities, ondervonden moeilijkheden, contacten met derden, plaats en data van activiteiten, telefoonnummers, aantal gepresteerde uren, bijsturingen, tussentijdse evaluaties en eventueel een zelfevaluatie in opgenomen worden.

Een goed bijgehouden logboek is een nuttig instrument voor externe juryleden om het “proces” te kunnen beoordelen.

Het uitvoeringsdossier bevat:

- de samenstelling van de jury;
- de concrete formulering van de opdracht, eventueel de deelopdrachten;
- de wijze van evalueren;
- de planning en de tijdsbesteding;
- de verzamelde informatie, de genomen initiatieven (bijv. brieven, verslagen, gesprekken ...), uitgewerkte scenario's;
- de tussentijdse evaluaties, de eindevaluatie;
- het afgewerkt product.

De beoordeling

De beoordeling slaat zowel op het product als het proces van de proef.

Procesevaluatie

Hierbij wordt rekening gehouden met:

- de vindbaarheid bij het oplossen van problemen, het snel kunnen handelen bij problemen;
- de manier waarop info verzameld, geselecteerd, verwerkt en toegepast wordt;
- het inzichtelijk denken, het nemen van beslissingen;
- de houding bij het werken in groep;
- vakgebonden attitudes zoals stiptheid, ordelijk werken, zelfstandigheid, inzet.

Het logboek kan een hulpmiddel zijn bij de beoordeling van het proces

Productevaluatie

Hierbij wordt rekening gehouden met:

- de praktische realisatie van de opdracht;
- het logboek.

7 VOET

Wat en waarom?

Vakoverschrijdende eindtermen¹ (VOET) zijn minimumdoelen die, in tegenstelling tot de vakgebonden eindtermen, niet specifiek behoren tot een vakgebied, maar door meerdere vakken en/of vakoverschrijdende onderwijsprojecten worden nagestreefd.

De VOET geven scholen de opdracht om jongeren te vormen tot de actieve burgers van morgen!

Zij moeten jongeren in staat stellen om die sleutelcompetenties te verwerven die een zinvolle bijdrage leveren aan het uitbouwen van een persoonlijk leven en aan de opbouw van de samenleving.

Het ordeningskader van de VOET bestaat uit een samenhangend geheel dat deels globaal en deels per graad geformuleerd wordt.

Globaal:

- een **gemeenschappelijke stam** met 27 sleutelvaardigheden
Deze gemeenschappelijke stam is een opsomming van vrij algemeen geformuleerde eindtermen, los van elke context. Ze zijn toepasbaar in alle opvoedings- en onderwijsactiviteiten van de school. Ze kunnen, afhankelijk van de keuze van de school, in samenhang met alle andere vakgebonden of vakoverschrijdende eindtermen worden toegepast;
- **zeven** maatschappelijk relevante toepassingsgebieden of **contexten**:
lichamelijke gezondheid en veiligheid,
mentale gezondheid,
sociorelationele ontwikkeling,
omgeving en duurzame ontwikkeling,
politiek-juridische samenleving,
socio-economische samenleving,
socioculturele samenleving.

Per graad:

- leren leren,
- ICT in de eerste graad,
- technisch-technologische vorming in de tweede en derde graad ASO.

Een zaak van het hele team

De VOET vormen een belangrijk onderdeel van de basisvorming van de leerlingen in het secundair onderwijs. Om een brede en harmonische basisvorming te waarborgen moeten de eindtermen van de gemeenschappelijke stam, contexten, leren leren, ICT en technisch-technologische vorming in hun samenhang behandeld worden. Het is de taak van het team om - vanuit een visie en een planning - vakgebonden en vakoverschrijdende eindtermen te combineren tot zinvolle gehelen voor de leerlingen.

Door de globale formulering krijgen scholen meer autonomie bij het werken aan de vakoverschrijdende eindtermen, waardoor de school meer mogelijkheden krijgt om het eigen pedagogisch project vorm te geven.

Het team zal keuzes en afspraken moeten maken over de VOET.

De globale formulering over de graden heen betekent niet dat alle eindtermen in alle graden moeten aan bod komen, dit zou een onbedoelde verzwaring van de inspanningsverplichting tot gevolg hebben. Bij het maken van de keuzes wordt verwacht dat elke graad in elke school een redelijke inspanning doet ten opzichte van het geheel van de VOET, rekening houdend met wat in de andere graden aan bod komt.

Doordat de VOET niet louter graadgebonden zijn, krijgt de school/scholengemeenschap de mogelijkheid om een leerlijn over de graden heen uit te werken.

¹ In de eerste graad B-stroom spreekt men over vakoverschrijdende ontwikkelingsdoelen (VOOD). Aangezien zowel VOET als VOOD na te streven zijn, beperken we ons in de tekst tot de term VOET, waarbij we zowel naar het begrip vakoverschrijdende eindtermen als vakoverschrijdende ontwikkelingsdoelen verwijzen.

8 HET OPEN LEERCENTRUM EN DE ICT-INTEGRATIE

Het gebruik van het open leercentrum (OLC) en de ICT-integratie past in de totale visie van de school op leren en op het werken aan de leervaardigheden van de leerlingen. De inzet en het gebruik van ICT en van het OLC zijn geen doel op zich maar een middel om het onderwijsleerproces te ondersteunen.

Door de snelle evolutie van de informatietechnologie volgen nieuwe ontwikkelingen in de maatschappij elkaar in hoog tempo op. Kennis en inzichten worden voortdurend verruimd. Er komt een enorme hoeveelheid informatie op ons af. De school zal de leerlingen moeten leren hier zinvol en veilig mee om te gaan.

Zelfstandig kunnen werken, in staat zijn eigen initiatieven te ontplooiën en over het vermogen beschikken om nieuwe ideeën en oplossingen in samenwerking met anderen te ontwikkelen, zijn essentieel. Voor het onderwijs betekent dit een ingrijpende verschuiving: minder aandacht voor de passieve kennisoverdracht en meer aandacht voor de actieve kennisconstructie binnen de unieke ontwikkeling van elke leerling. Die benadering nodigt leraren en leerlingen uit om voortdurend met elkaar in dialoog te treden, omdat je de ander nodig hebt om te kunnen leren. Het traditionele beeld van onderwijs zal steeds meer verdwijnen en veranderen in een dynamische leeromgeving waar leerlingen in eigen tempo en in wisselende groepen onderwijs zullen volgen. Dergelijke leerprocessen worden bevorderd door gebruik te maken van het OLC en van ICT-integratie als onderdeel van deze rijke gedifferentieerde leeromgeving.

Het open leercentrum als krachtige leeromgeving

Een open leercentrum (OLC) is een ruimte waar leerlingen, individueel of in groep, zelfstandig, op hun eigen tempo en op hun eigen niveau kunnen leren, werken en oefenen.

Om een krachtige leeromgeving te zijn, is een open leercentrum

- uitgerust met voldoende didactische hulpmiddelen,
- ter beschikking van leerlingen op lesmomenten en daarbuiten,
- uitgerust in functie van leeractiviteiten met pedagogische ondersteuning.

In ideale omstandigheden zou de ganse school een open leercentrum kunnen zijn. In werkelijkheid kan in een school echter niet op elke plaats en op elk moment een dergelijke leeromgeving gewaarborgd worden. Daarom kiezen scholen ervoor om een aparte ruimte als OLC in te richten om zo de leemtes in te vullen.

Voor de meeste leeractiviteiten volstaat een klaslokaal of informaticalokaal. Wanneer is het echter nuttig om over een OLC te beschikken?

- Bij een gedifferentieerde aanpak waarbij verschillende leerlingen bezig zijn met verschillende leeractiviteiten, kan het klaslokaal op vlak van zowel ruimte als middelen niet meer als enige leeromgeving voldoen. Dit is zeker het geval bij begeleid zelfstandig leren, vakoverschrijdend leren, projectmatig werken ... Vermits leerlingen bij deze leeractiviteiten een zekere vrijheid krijgen in het plannen, organiseren en realiseren van het leren, is de beschikbaarheid van extra ruimte en middelen soms noodzakelijk.
- Het leren van leerlingen beperkt zich niet tot de eigenlijke lestijden. Voor sommige opdrachten moeten zij beschikken over aangepaste leermiddelen buiten de eigenlijke lestijden. Niet iedereen heeft daar thuis de mogelijkheden voor. In functie van gelijke onderwijskansen, lijkt het zinvol dat een school ook momenten buiten de lessen voorziet waarop leerlingen van een OLC gebruik kunnen maken.

Om hieraan te voldoen, beschikt een OLC minimaal over volgende materiële mogelijkheden:

- ruim lokaal met een uitnodigende inrichting die een flexibele opstelling toelaat (bijv. eilandjes om in groep te werken);
- ICT: computers met internetverbinding, printmogelijkheid, oortjes, microfoons ...
- digitaal leerplatform waar alle leerlingen toegang toe hebben;
- materiaal waarvan de vakgroepen beslissen dat het moet aanwezig zijn om de leerlingen zelfstandig te laten werken/leren (software, papieren dragers ...) en dat bewaard wordt in een openkaststelsel;
- kranten en tijdschriften (digitaal of op papier).

In het ideale geval is er nog een bijkomende ruimte beschikbaar (liefst ook met ICT-mogelijkheden) die zowel kan gebruikt worden als 'stille' ruimte of juist omgekeerd om bijvoorbeeld leerlingen presentaties te laten oefenen (de grote ruimte is in dat geval de stille ruimte) of voor groepswork (discussiemogelijkheid).

Op organisatorisch vlak is het van belang dat met het volgende rekening wordt gehouden:

- het OLC wordt bij voorkeur gebruikt voor werkvormen en activiteiten die niet in het vaklokaal kunnen gerealiseerd worden;
- het is belangrijk dat bij een leeractiviteit begeleiding voorzien wordt. Deze begeleiding kan zowel gebeuren door de actieve aanwezigheid van een leraar als ook 'van op afstand' door middel van gerichte opdrachten, stappenplannen, studietips ...;
- het OLC is toegankelijk buiten de lesuren (bijv. tijdens de middagpauze, een bepaalde periode voor en/of na de lesuren).

Voor het welslagen is het aan te bevelen dat een OLC-beheerder aangesteld wordt. Deze beheerder zorgt o.a. voor inchecken, bewaren van orde, beheer van het materiaal en praktische organisatie en wordt bijgestaan door een ICT-coördinator voor de technische aspecten.

Door het specifieke karakter van het OLC is deze ruimte bij uitstek geschikt voor de realisatie van de ICT-integratie binnen de vakken maar deze integratie mag zich niet enkel tot het OLC beperken.

ICT-integratie als middel voor kwaliteitsverbetering

Onder ICT-integratie verstaan we het gebruik van informatie- en communicatietechnologie ter ondersteuning van het leren.

ICT-integratie kan op volgende manieren gebeuren:

- Zelfstandig oefenen in een leeromgeving
- Nadat leerlingen nieuwe leerinhouden verworven hebben, is het van belang dat ze voldoende mogelijkheden krijgen om te oefenen bijvoorbeeld d.m.v. specifieke pakketten. De meerwaarde van deze vorm van ICT-integratie kan bestaan uit: variatie in oefenvormen, differentiatie op het vlak van tempo en niveau, geïndividualiseerde feedback, mogelijkheden tot zelfevaluatie.
- Zelfstandig leren in een leeromgeving
- Een mogelijke toepassing is nieuwe leerinhouden verwerven en verwerken, waarbij de leerkracht optreedt als coach van het leerproces (bijvoorbeeld in het open leercentrum). Een elektronische leeromgeving (ELO) biedt hiertoe een krachtige ondersteuning.
- Creatief vormgeven
- Leerlingen worden uitgedaagd om creatief om te gaan met beelden, woorden en geluid. De leerlingen kunnen gebruik maken van de mogelijkheden die o.a. allerlei tekst-, beeld- en tekenprogramma's bieden.
- Opzoeken, verwerken en bewaren van informatie
- Voor het opzoeken van informatie kunnen leerlingen gebruik maken van o.a. cd-roms, een ELO en het internet.
- Verwerken van informatie houdt in dat de leerlingen kritisch uitmaken wat interessant is in het kader van hun opdracht en deze informatie gebruiken om hun opdracht uit te voeren.
- De leerlingen kunnen de relevante informatie ordenen, weergeven en bewaren in een aangepaste vorm.
- Voorstellen van informatie aan anderen
- Leerlingen kunnen informatie aan anderen meedelen of tonen met behulp van ICT-ondersteuning met tekst, beeld en/of geluid onder de vorm van bijvoorbeeld een presentatie, een website, een folder ...
- Veilig, verantwoord en doelmatig communiceren
- Communiceren van informatie betekent dat leerlingen informatie kunnen opvragen of verstrekken aan derden. Dit kan via e-mail, internetfora, ELO, chat, blog ...
- Adequaaf kiezen, reflecteren en bijsturen

- De leerlingen ontwikkelen competenties om bij elk probleem verantwoorde keuzes te maken uit een scala van programma's, applicaties of instrumenten, al dan niet elektronisch. Daarom is het belangrijk dat zij ontdekken dat er meerdere valabele middelen zijn om hun opdracht uit te voeren. Door te reflecteren over de gebruikte middelen en door de bekomen resultaten te vergelijken, maken de leerlingen kennis met de verschillende eigenschappen en voor- en nadelen van de aangewende middelen (programma's, applicaties ...). Op basis hiervan kunnen ze hun keuzes bijsturen.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN²

INFRASTRUCTUUR

Een sportaccommodatie met groot en klein materiaal voor een grote variatie aan bewegingssporten.

Buiten sportinfrastructuur

Het lokaal dient minimaal over volgende uitrusting te beschikken:

- Computers
- Scanner
- Internetverbinding
- Beamer
- Dvd-toestel
- Televisie
- Printer
- Een scherm met projectiesysteem, w.o. een retro projector, overhead
- Software

Indien de bovenstaande materiële elementen niet in het lokaal beschikbaar zijn, dan toch in de onmiddellijke omgeving: vb. een dvd-toestel (eventueel in een rollende kast)

De computer moet in staat zijn om zonder problemen professionele pakketten te kunnen draaien. De school dient te beschikken over de legale versies van de te gebruiken software. Vanuit louter didactisch standpunt is de keuze van de versie van het pakket niet belangrijk (maar alle items van het leerplan moeten wel kunnen aan bod komen).

De toestellen moeten bij voorkeur zo opgesteld staan dat er naast de computer nog voldoende ruimte is voor een boek of schrift. Tevens moeten volgende ergonomische eisen vervuld zijn; het scherm moet van goede kwaliteit (stabiel beeld zonder reflecties) en verstelbaar zijn, voor het toetsenbord moet er voldoende ruimte zijn voor de polsen. Het basisprincipe houdt in dat er per leerling één computer aanwezig is.

Los materieel

- Leerboek/cursus (Blosso, Rode Kruis)
- Gestandaardiseerde ppt's VTS/ BLOSO
- Hartslagmeters
- Chrono
- Meetlint
- Degelijke muziekinstallatie
- EHBO-koffer
- Reanimatiepoppen

² Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- Codex
- ARAB
- AREI
- Vlarem.

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t.:

- de uitrusting en inrichting van de lokalen;
- de aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel.

Zij schrijven voor dat:

- duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- de collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- de persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

EVALUATIE

1 INLEIDING

Tijdens de laatste decennia heeft zich een nieuwe ontwikkeling voorgedaan in het denken over evaluatie. Evaluatie wordt niet meer beschouwd als een afzonderlijke activiteit die louter gericht is op de beoordeling van de leerling, maar ze moet in tegendeel met het leerproces verweven zijn. De didactische evaluatie is een inherent deel van leren en onderwijzen. Zij geeft informatie aan leerlingen en leraren over het succes van het doorlopen leerproces en biedt zodoende de kans om het rendement van leerlingen én leraren te optimaliseren.

2 BASISPRINCIPES

De leerkracht zal aandacht hebben voor **proces- en productevaluatie**.

Het onderscheid tussen proces- en productevaluatie is niet altijd even duidelijk.

Bij productevaluatie wordt nagegaan in welke mate leerlingen de onderwijsdoelen hebben bereikt; bij procesevaluatie wordt het leerproces van de leerling en het didactisch handelen geëvalueerd.

Het evaluatiesysteem van de leerkracht zal *structureel* rekening houden met kennis, vaardigheden en vakgebonden attitudes van de leerlingen en het resultaat van oefeningen, taken en toetsen.

De evaluatiecriteria worden vooraf duidelijk aan de leerlingen meegedeeld. Deze criteria worden ook best vooraf besproken in de vakwerkgroep.

Een evaluatie dient te vertrekken vanuit duidelijke en operationele doelstellingen. Zowel het proces als het product moeten op een zo objectief mogelijke manier geëvalueerd worden.

Bij de evaluatie wordt er rekening mee gehouden dat het om leerlingen gaat. Onnauwkeurig werken, kleine fouten maken ... kunnen in zekere mate aanvaardbaar zijn. Belangrijk is de evolutie van hun prestaties, daarom zal de leraar voortdurend hun vorderingen nagaan en zo nodig remediërend optreden.

3 KWALITEITSCRITERIA

Zoals alle meetapparatuur moet ook het evaluatie-instrument aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoen.

4 MAAK VAN DE EVALUATIE EEN NUTTIG INSTRUMENT

De evaluatie is maar nuttig als de leerlingen (maar ook de leraar) uit de evaluatie iets kunnen leren, daarom is het essentieel:

- aan de leerling feedback te geven en te leren waarom een antwoord of praktijkoefening juist of fout is;
- conclusies te trekken voor de manier van onderwijzen (didactische aanpak);
- de samenhang van het aantal onvoldoendes met andere vakken te analyseren.

Verdere beschouwingen over leerlingenevaluatie zijn te vinden op de website van de Pedagogische begeleidingsdienst van het GO!: <http://pbd.gemeenschapsonderwijs.net/>

5 EVALUATIE EN RAPPORTERING VAN DE STAGE/WERKPLEKLEREN

5.1 INLEIDING

- De evaluatie van de stage gebeurt door de mentor en de begeleider.
- Deze laatste kan, gelet op het onderwijskundig aspect, optreden als coördinator van het evaluatiegebeuren. Hij rapporteert dan ook rechtstreeks aan de BKR en de DKR.
- De evaluatie kan best rekening houden met kennis, attitudes en vaardigheden.
- Een bijzonder gewicht kan worden toegekend aan de sociale vaardigheden en de aanpassing aan de bedrijfscultuur.
- Tenslotte kan ook de zelfevaluatie mede bepalend zijn voor het globale evaluatiebeeld.
- Degelijke evaluatie van de stage/werkplekieren gebeurt het best aan de hand van evaluatiecriteria. Deze evaluatiecriteria worden bepaald in functie van de stagedoelstellingen in relatie tot het leerplan en bestaan enerzijds uit activiteiten en anderzijds uit attitudes. Ze worden voor het begin van de stage/werkplekieren vastgelegd door de begeleider in overleg met de mentor en met de leerlingen besproken.

5.2 REGISTRATIE

- De verschillende evaluatieformulieren maken een volledige en relevante registratie mogelijk.
- De begeleider zal, steunend op zijn grotere ervaring met het schoolse evaluatiesysteem, in samenspraak met de mentor de evaluatie omzetten in een aangepaste rapportering.

5.3 RAPPORTERING

- Het evaluatiedossier van de leerling omvat naast de individuele activiteitenlijst:
 - de evaluatieverslagen van de mentor;
 - het stageschrift/activiteitschrift van de leerling;
 - de verslagen van de begeleider.
- De leerling houdt een verslag bij van zijn activiteiten. Het verslag bevat ook een zelfevaluatie.
- De rapportering gebeurt als een volwaardig vak in het rapport.
- Bij een blokstage zal de evaluatie éénmalig vermeld worden in het rapport dat onmiddellijk op de stage volgt. Wordt er toch gekozen voor een alternerende stage, dan wordt de stage-evaluatie over verschillende rapportperiodes gespreid.
- Er moeten steeds voldoende tussentijdse evaluaties opgesteld worden, zodat remediëring mogelijk is.
- De evolutie van de stage/werkplekieren (leerproces) dient met de leerling besproken worden.
- Er moet in elk geval tijd worden vrijgemaakt om na afloop van elke stage(periode) of werkplekierperiode de (eind)evaluatie individueel met elke leerling te bespreken.

BIBLIOGRAFIE

1 BOEKEN

Alle cursussen BLOSO-VTS “Initiator, Specifiek Gedeelte”

BOSSAERTS N., COECKELBERGHS T., Cursus Initiator Algemeen Gedeelte, Brussel, BLOSO-VTS.

BOSSAERTS N., DEJONGHE V., DE MAESSCHALCK P., VANDELAER W., Cursus Bewegingsanimator, Brussel, BLOSO-VTS.

COECKELBERGHS T., HEYLEN R., TERMONT K., LENOIR M., PONNET H., Cursus Instructeur B, Algemeen Gedeelte, Brussel, BLOSO-VTS.

2 WEBSITES

Sportsites:

- www.boic.be
- www.cjasm.vlaanderen.be/sport/
- www.gezondsporten.be
- www.sporttalent.be
- www.topsportvlaanderen.be
- www.vlaamsesportfederatie.be

BLOSO, Arenbergstraat 5, 1000 Brussel www.bloso.be

Bond voor Lichamelijke Opvoeding, Waterkluiskaai 16, 9040 Gent/Sint-Amandsberg
<http://www.bvlo.be>

GO! onderwijs van de Vlaamse gemeenschap, E. Jacqmainlaan 20, 1000 Brussel
<http://g-o.smartschool.be/>

Nutrition Information Center, Treurenberg 16, 1000 Brussel
<http://www.nicevzw.be>

Rode Kruis - Vlaanderen, Dienst Gezondheidspromotie, Motstraat 40, 2800 Mechelen
<http://www.rodekruisvrijwilliger.be> en <http://vrijwilliger.rodekruis.be/NL/Diensten/opleidingen/cursussen/>
<http://www.jeugdrodekruis.be> en <http://www.rodekruis.be/>

SVS (Stichting Vlaamse schoolsport), Leopold II- laan 184D, 1080 Brussel
<http://www.svs.be>

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD), E. Tollenaerstraat 15,
1020 Brussel/Laken
<http://www.vad.be>

Virtuele klas SO-LO van het GO-smartschoolplatform
<http://g-o.smartschool.be/index.php?module=News&file=coursenews&courseID=50&ssID=1071>

Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie, G.Schildknechtstraat 9, 1020 Brussel
<http://www.vigez.be>